

передових умах, так і в народних масах. Мені до віддаленого майбутнього не дотягти, а ви, якщо вцілієте, багато побачите... І, сподіваюсь, згадаєте нашу розмову, Філософе...

Нещодавній арештант відкрив було рота, але так нічого й не сказав, очікуючи, коли «Сталевий Федір», мисляча людина з майбутнього, повернеться до кабінету. Зашарудів підлоговий годинник. Ударив раз, нагадуючи про безмірність часу.

– Цікава розмова. Не очікував. На жаль, повинен їхати, – не чекіст, а Федір Карлович, як і при зустрічі, з ніг до голови оглянув арештанта. – Справді було дуже цікаво. Дякую за бесіду. А насамкінець – одна порада. У різномудстві немає криміналу, але захватаєви не зрозуміють і, як сказав ваш конвоїр, батька рідного не пожаліють. Їх теж треба зрозуміти. Їхніми руками коїться зло... І добро. Тому в смуту такі думки краще тримати навіть не в сейфі, – при собі. Інакше легко потрапити під Маховик...

Слова господаря кабінету віддавалися арештанту ударами в скронях. Раптом зрозумів: прогулювався з чекістом біля прірви, а перей-

шов її по тонкій жердині. Його страхувала тільки відвертість. Пригнувши голову, добре бачив, як під гімнастеркою стукає серце. Здавалося, пересохлі губи ось-ось лопнуть, а волосся на голові стане дибки.

– Бачите, молодий чоловіче, життя багатоманітне. Одні вас вважають контрою, інші називали слідчим від Бога: «Талан. Генін. Пілосоп», – здається, так величає вас Захватаєв. Але з вашими переконаннями, вірніше, зі схильністю до роздумів і аналізу, краще спробувати себе на кордоні. Якби не одне «але» – відмінний вийшов би комісар. Думаю, не помиляюсь. Рекомендацію дам. Тільки не забувайте, як казав Володимир Ілліч, навчатися, навчатися й навчатися... Будь-якій людині в наш час без знань не обійтися. Чекіст же без книг – мов птах без крил... Падає з висоти...

Останнє речення Федір Карлович ледь прошепотів: чи то не хотів, аби почув нещодавній арештант, чи то від несподіванки, побачивши, як у юнака смоляниста копиця волосся раптом стала вкриватися білим інеем...

Аліна БОРЩОВА – сучасна українська поетка, прозаїк, член Національної спілки письменників України з 2005 року.

Народилася 1 липня 1982 року в селищі Комсомольському на Харківщині. Закінчила Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, факультет української мови та літератури. Із 2006 року працює в редакції газети «Vivat Lex!» Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого: спочатку на посаді редактор-кореспондента, а з 2009 року – заступником головного редактора.

Брала участь у фестивалях молоді поетів, в обласних та республіканських семінарах, учасниця та переможець багатьох літературних конкурсів.

Видала чотири збірки віршів: «Музей неслухняних фігур» (2004), «Система самозахисту» (2004), «Філософія весни на двох» (2005), «Моя душа воскресає» (2008). 2010 року отримала II премію в четвертому об-

ласному конкурсі імені О. С. Масельського в номінації «Проза» та здобула I місце у III Всеукраїнському літературному конкурсі оповідань «Прекрасне поруч».

ЗАПАХ

Сьогодні на вечерю смажена печінка з цибулею. До неї – пюре. Ще солені огірки та бутерброди... Обов'язково чай із цукерками... Усе як завжди. Дерев'яний стілець, на ньому – їжа... Тільки він ще не приходить. Затримується. У справах...

На блоці товчуться хлопці. Сьогодні понеділок, а значить, вони збираються це відзначити. Замикаються в кімнаті, п'ють пиво, весело щечечуть, грюкають дверима, лупцюють один одного, ганяють дівчат – життя в гуртожитку триває, так і має бути.

Але він іще на роботі. Затримується, у справах.

Порпаюся в речах, щось прибираю, смикаюся по кімнаті, не знаючи, що робити. Я вдома і начебто ні.

Двері відчиняються. Він заходить. Худий і блідий, зморений і знервований. Я вітаюся з ним, цілую, примушую одразу мити руки... З милком... Він щось бовкає у мій бік, але виходить на блок, мие руки, водночас гарчить на хлопців і примушує їх винести сміття з туалету. Ті не хочуть. У

них свято. Понеділок. Попривозили з дому гроші та сало. Але сміття таки виносять. Через силу...

Ми вечеряємо. Майже не говоримо. Він завжди мовчить про свою роботу.

– Як справи? – питаю. – Що трапилося нового?

– Нічого, – відповідає. – Нічого.

– Так не буває, – кажу. – Не хочеш говорити?

– А що говорити? – нервує. – Колючі дроти навкруги. Атмосфера пригнічує...

– Шукай іншу роботу, – відповідаю. – Розумію, тобі важко там...

Мовчить. Нічого не каже. Я чую від нього запах, який майже в'ївся в його шкіру. Чоловік щодня приносить додому запах тюрми. Я все примушую його митися, але все одно чую, як від нього доноситься запах тих людей, що сидять там роками. Це запах їхніх гріхів, агресії, суму, божевілля, безвиході, параної, відчаю.

– Шукай іншу роботу, – повторюю. – Скоро зовсім загубиш себе.

Він мовчить. Не слухає, іде на роботу, життя триває...

Одного разу я прийшла додому раніше. Біля ліжка стояв пакунок. Розгорнула. Першим, що побачила, – очі. Ясні та розумні. Чисті та прозорі. Це була ікона Божої Матері. «Не можна ікону тримати в пакунку, їй не місце там... Гріх...» – подумала й поставила на стіл. Гарна ікона, у дерев'яній рамці, красива й незвичайна.

– Звідкіля, – кажу, – таке диво?

– З тюрми, – відповідає чоловік. – Подарунок на день народження.

– А як же так? – не розумію. – Ті ж люди, що там сидять, грішні такі. А святині малюють... Ти знаєш, хто саме створив цю ікону?

– Ні, – дивується. – Їх там триста чоловік сидить. Може, вбивця якийсь малював...

– Від щирої душі?

– А я звідки знаю?! – відповідає чоловік.

Бачу, вже заходиться збирається. Більше із запитаннями не лізу. Змовчую. Дивлюся на ікону й не знаю, як із нею бути. Може, до церкви віднести, хай посвятить її священник, адже енергетика в неї, мабуть, не проста. Уявляю, що тими руками зроблено було, а потім Божу Матір малювати... Дивуюся... А чоловік уже й спокійний... Не зважає на мою реакцію. Сама собі й думаю, може, й правда? Кожен має шанс на інше життя... І ті люди, що сидять у тюрмі... Почала молитися Божій Матері, що на тій іконі зображена, щоб допомогла тим художникам і чоловікові моєму...

Сьогодні на вечерю – борщ. Свекруха капusti передала, томату. До нього – сметанка. А після обов'язково чай із цукерками.

Усе як завжди. Дерев'яний стілець, на ньому – їжа... Тільки він ще не приходить. Затри-

мується. У справах...

На блоці товчуться хлопці. Сьогодні вівторок, а вони все одно щось святкують.

Порпаюся в речах, щось прибираю, смикаюся по кімнаті, відчуття того, що знаходжуся вдома.

Двері відчиняються. Він заходить. Худий і блідий, зморений але усміхнений. Я вітаюся з ним, цілую. Він сам іде мити руки. З милом. Виходить на блок, розмовляє з хлопцями, сміється.

Ми вечеряємо. По телевізору – новини. Десь знову щось трапилося...

– Як справи? – питаю. – Що нового?

– Сьогодні перевірка з Києва нагрнула... Цілий день мотався, як навіжений. В управління їздив... Потім картоплю вигружали... Купа всього... Сергій на іншу роботу перейшов...

– А ти збираєшся переходити? – як голкою в серце.

– Думаю ще... – відповідає.

А потім – як наче вдаль кудись дивиться і говорить:

– Розумієш, із такою роботою починаєш цінувати речі, на які раніше не зважав.

– Але як же? – дивуюся. – Ти ж іноді такий похмурий через свою роботу?

– Тепер я впевнений, що свобода – це вже щастя. – Чоловік загадково примружує очі та продовжує свою думку. – Смажена печінка з цибулею – щастя, борщ – щастя, наша вечеря на дерев'яному стільці – теж щастя, навіть оцей наш гуртожиток і маленька кімната... У мене є, з чим порівняти... Там, де я працюю, інші люди... У них такого немає... Треба цінувати те, що маєш...

– Можливо, – сказала я.

– Звичайно, це не означає, що для щастя більшого не треба, – продовжує розмірковувати чоловік, як наче йому сьогодні язика хтось розв'язав, – але я тепер знаю, як я не хочу жити. І як не варто жити.

Замислився. Я теж. Бо насправді не знала, як розцінювати його слова. Розуміла, що в чомусь він правий, але і не могла порівнювати себе з тими людьми, що відбувають покарання.

– Але як же тоді боротися з твоєю злістю, що виникає через роботу, з атмосферою, яка пригнічує? – розгублено запитала я.

– Відмивати. Милом, – відповів чоловік. – Тільки не зі шкіри. А з душі...

Мені більше не хотілося нічого в нього запитувати. Ми робили вигляд, що дивимося телевізор, але насправді кожен думав про щось своє.

На столі стояла ікона, яка назавше ввібрала в себе запах тюрми. Божа Матір, зображена на ній, чула про все, що ми говорили. Вона знала багато історій, із поганим та добрим кінцем...

Я зміряла оком нашу маленьку кімнату, притулилася до чоловіка й усміхнулася. Я більше не чула від нього запаху тюрми...

ЛЬОНЬКА

Льонька щоранку приходив на зупинку біля школи й намагався запхатися в автобус, який возив пасажирів із вокзалу до центру.

– Чи поспішаєш куди, Льонько? – гукнув чоловік років п'ятдесяти з білою, мов крейда, головою.

– Спішу, спішу... – гмикає Льонька, потупивши погляд.

– Дивись, не перечепися, – говорить чолов'яга. – Шнурки матюком зав'язані...

Льонька чорно так, подавлено на черевки дивиться, а шнурки й правда не церемоняться, бовтаються, як попало.

– Грець із ними, – промовляє Льонька. – Хоч падати, хоч ні... Синці – пусте, як душа побита...

Чолов'яга сивий співчутливо обдає поглядом Льоньку, а тому, здається, все одно, що на нього всі витріщаються. Стоїть – підтоптаний, висмоктаний, чекає автобуса, та всі знають, що їхати Льоньці нікуди не треба. Ні роботи вже, ні сім'ї.

Ходить Льонька зупинкою туди-сюди. Люди звикли до нього. І звикли до того, що буває він тихим, а буває й буйним. Настрій у Льоньки мінливий. Бува, стане скромно й стоїть, щось під ніс торочачи. А коли-не-коли капелюха надіне, кулака підніме й давай лаятися на чому світ стоїть. Його мови ніхто не розбере. Кого кляне, кого славить?... Те, що шкоди не завдасть, теж усі знають. Тому й не обходять, а інколи й забалакають до нього.

Льонька автобус нутром чує. Ще не видно його, а чоловік уже топчється на місці. Жінка одна по Льоньці, як по годиннику, розуміє, коли автобуса ждати. А як під'їжджає, для Льоньки не завжди в ньому місце знаходиться. Бо забитий людьми щент. А тих, кого підбира на зупинці біля школи, – багато, серед них і Льонька, але ж людям працювати, а тому сердезі – що?

– Не лізь, кажу! – наказує строго жінка з різнокольоровим волоссям. – Не лізь, Льонько! Бачиш, що й так місця нема.

Сама ледве стоїть на сходинках. Двері зачинитися не можуть. Пасажири вглиб автобуса не йдуть. Ще й Льонька підштовхує з вулиці.

– На тобі! – як дасть сумкою по голові. Льонька отетерів. Нічого не сказав, тільки кулаком погрозив і по-своєму щось пробубнів.

Люди знали, як починає бідолаха заплітатися в мові, то значить, дуже хвилюється. А як спокійний, то кожне слово розбереш.

– Він не дурний, – заперечує бабця в картатій хустці.

– Дурний, тобі кажу, сусідко, дурний. Він на зупинці товчється щоранку. І верзе таке, що й нечиста не розбере. Кулаками на людей махає,

катається в автобусі туди-сюди, – доказує своє бабуся з вузькими-вузькими очима.

– Мій дід із ним балакав... Каже, що він має розум, – перечить бабця в картатій хустці.

– Та яка вам різниця, який Льонька, дурний, недурний, – втручається в розмову молода дівчина. – Може, горе яке в людини. А ви...

– Та яке там горе! – верещить бабця з вузькими очима, – то все горілка проклятуца. Губить чоловіків...

– Не п'є він, – стверджує чолов'яга з вибитими спереду зубами, – не п'є. Точно знаю...

– Та хоч і дурний, – мовить сухенька маленька бабця, що міцно тримається за поручень, здається, не руками, а життям. – Яке нам діло? Не нам судити... У гріхах живемо й за собою нічого не бачимо.

– Може, й так... Може, й так, – хитають головами люди.

Дмитричиха, сусідка Льоньчикова, правду про нього знала. По подругах не бігала чесати язиком. Льоньчик для неї був як прикмета. Якщо зранку сусід лається, – вісті погані будуть. Якщо Льонька тихше води, – радість настане.

Як не намагалася Дмитричиха Льоньку уникати, щоб правду про день не довідатися, не виходило. Як навмисно, вона сміття викидати, і той з-за хвртки виглядає. Бабця за молоком – і він поряд. Дмитричиха на Льоньку не ображалася за те, що він, бувало, і на неї кулаком махав. Усміхалася до нього й тоді, як вісті погані отримувала...

Льонька все кудись їхав, їхав, їхав. На нього гримали, кричали, сумками по голові били, та він не зважав, у нього було діло, своє діло, діло життя.

Він їздив шукати дружину.

Дмитричиха її добре пам'ятає. Пишна така жінка, червонощока, з густим чорним волоссям, що змією обвивало плечі. Вона завжди просто-волосою ходила. Навіть узимку. Сніг мете, хурделиця. Жінка йде з довгим, мов ніч, волоссям, а на ньому – білі намистинки-сніжинки сяють. Весела й жвава. Поздоровкається до сусідів, потеревенить. Роботи не боялася, город швидше за всіх убирала. Любив її Льонька дуже. Більше за життя любив. Ніжно так її називав: ягідкою. Чоловіки після роботи до кіоску. Льонька додому. До жінки. Прийде, чмокне у волосся, поглядом обпече і радіє, що ягідка поряд. Ось тільки діточок ніяк нажити не могли. Тільки в чому там біда, Дмитричиха не знала. Ніхто не знав, окрім Бога.

Одного разу Льонька додому з роботи дуже спішив. На серці кішки шкреблися. До ягідки своєї хотів, як ніколи. Чоловіки за воріт тягнуть, мовляв, ходімо по чарчині, за компанію, а той сердега

рветься до коханої, як уперше. Додому приходиться – і серце обірвалось. Нікого. Він тоді вже чітко знав, що більше ніколи ягідки не побачить.

Де дружина пропала, ніхто не зна і досі. Льонька об'їздив усю округу. Кожну собаку допитав. Тільки даремно. Міліція шукала й теж не знайшла. Наче крізь землю провалилася. Ні записки не залишила, ні речей не забрала. Тільки город наостанок прибрала. Мучився Льонька, дуже мучився. Занедбав відтоді своє життя. Тільки й знав, що селом нишпорити, дружину виглядати. Дмитричуха наставляла Льоньку, молилася за нього, водою свяченою поїла, маслом церковним лоб мазала, щоб порозумнішав.

– Жити треба далі, – говорила бабуся чоловікові. – Не знищуй себе, Бог гніватиметься...

Та Льонька далеко був від тих слів. Далеко...

– Хоч би знати, що жива, – скиглив чоловік, – хоч би знати, де вона та з ким...

Дмитричуха Льоньку жаліла. Бачила, що чоловік до нитки себе зводить. Але що вона могла зробити проти сили тієї нетямущої, проти кохання?

Льонька відтоді щоранку став на автобус виходити, люди на роботу їдуть, а він – дружину шукати. І так уже років із десять.

– Льонько! А Льонько? Де ти все їдеш, де? – гукає дід із бородою, тримаючи в руках рибальські снасті. – Чи вдома тобі не сидиться?

– Не сидиться, діду, не сидиться, – відповідає Льонька, намагаючись запхатися в повний автобус. – Діло маю, діло...

– Яке діло? – не розуміє дід. – На риболовлю – оце діло, з хлопцями – по сто грамів – теж діло, город перекопати чи кукурудзи намолоти – ще ліпше, а ти мотаєшся туди-сюди... Чи ти остаточно здурів?

Льонька з автобуса вийшов, на діда похмуро поглянув, хотів щось сказати, та язик не слухався, промимрив під носа, зітхнув, хвилику так постояв, заспокоївся, а потім виважено вичавив із себе:

– Діло моє найважливіше за всі ваші разом узяті. Тільки ви того не зрозумієте...

Дід потилицю почухав. Закинув снасті на плече й побрів геть від зупинки. Льонька не рушив, чекав, вдивлявся в далечінь... Із-за рогу показався автобус – чолов'яга нестямно зробив кілька кроків назустріч...

Він бачив, як водій автобуса спантеличено бігав над ним. Люди галасували, хтось набирив швидку. Льонька лежав у пилюці, з рота текла цівка крові. Очі заплющувалися, гвалт стихав. І Льонька побачив її – його єдину прекрасну ягідку з чорним довгим волоссям, а на ньому – сніжинки-намистинки... Жінка йшла, усміхалася, простягала до Льоньки руки, а він до неї...

БАНЬКАТИЙ КАПЕЛЮХ

Кожен мій ранок починався з привітання із ним. Він був приблизно мого зросту, мав ту атлетичну розкішну статуру, від якої дівчата завичай мліють. Я теж од нього мліла. Але найбільше в ньому я любила його очі – дивовижно небесні, янгольські й разом із тим розбещені, безсоромні... Мої подруги називали його банькатим. «Он, дивись, – кричали дівчата. – Твій банькатий стоїть...» І так було майже щоранку. Він рідко всміхався до мене. Та я не зважала на це. Можливо, день не задався або ще щось. Хтозна, про що він думає, коли бачить мене, а може, й узагалі не думає. Щодня на його голові з'являвся новий капелюх. Як не дивно, але дуже часто колір того капелюха збігався з кольором мого настрою. Коли мені було весело, він горів на його голові сліпучо помаранчевим кольором, коли сонячно – яскраво жовтим, коли я почувалася розлюченою – з'являвся палахкий червоний, коли мені було самотньо – то й капелюх був сумно сірим... Подруги не любили тих дивних капелюхів. Мовляв, у них твій банькатий як опудало. А я так не вважала. Захищала його і просто мовчки обожнювала. Одного разу я все ж таки насмілилася з ним поговорити. Ввечері боязко підійшла, коли на його голові впевнено

сидів синій капелюх. Я рішуче зазирнула йому у вічі: там пробігли сотні янголят – він посміхнувся... Далі я навіть не пам'ятаю, що саме говорила. Мова моя була не зовсім зв'язною, але, я сподіваюся, він мене зрозумів. Розказувала йому про своє життя, про все на світі, навіть про те, що сьогодні ненароком упала на сходах, що люблю ловити гав, гуляючи вулицями, й мріяти, що люблю говорити невідомою мовою, валятися в осінньому листі, пити чай по сто разів на день, махати рукою маленьким незнайомим діткам, купувати в метро всілякі дрібниці, призначати собі побачення під градусником, їсти зелені абрикоси, питати в перехожих, котра година, і ще багато-багато чого... Він покійно вислуховував мене, здавалося, він ловить кожне моє слово... А потім я замовкла, відчувши небувале задоволення від нашої буцім розмови. Я подякувала своєму співрозмовникові й рушила додому... У моїй душі загомоніли сині волошки...

Тієї ночі я міцно спала... Прокинувшись, швидко зібралася та пішла знайомими вулицями. Я шукала його очима, хотіла привітатися, та мого банькатого ніде не було. Там, за вітриною магазину, де він стояв, демонструючи нові капелюхи, висів плакат. «Вибачте, магазин

переїжджає...». Несвідомо я постукала в двері; як не дивно, мені відчинили: жінка, певно, власниця цього магазину. «Перепрошую, – несміливо запитала. – А отой манекен, що стояв на вітрині, теж переїжджає?» «А як же... – відповіла жінка... – Правда, ще не відомо куди...» «Ясно... – прошепотіла я. – Дякую». Мені стало до болю сумно, наче я втратила щось дуже значне для себе. Розвернулась і побрела далі, та несподіва-

но почула голос власниці магазину. «Почекайте, – промовила вона. У її руках я побачила білого капелюха, якого вона простягнула мені. – Це вам». Розгубившись, я навіть не зрозуміла, що в цю мить мені треба було говорити. Мовчки взяла подарунок, одразу його наділа. «Який гарний. – подумала. – Схожий на янгола...» А потім рушила далі своєю дорогою – шукати собі нового співрозмовника, а може, новий магазин...

ЛОМБАРД

Відчуття безбарвності існування переслідувало Богдану цілий день... Дівчина завзято влаштувала своїй душі картання та глуми, крокуючи поміж високих кленів парку. Намагалася вичавити із себе усмішку, але не виходило. Лише вдавалося хмикати отим химерним думкам. Хто повісив на неї тягар примітивності? Батьки? Життя? Доля? Богдана з недовірою подивилася на перехожих... Вони теж – такі, як усі, роблять певні вчинки, ходять на роботу, а мріють зробити щось зовсім інше... Богдана знала, їй набридло місити тісто буденності і випікати з нього несмачне печиво, яке просто не лізе до рота. Зрештою, десерт склався із непоганих інгредієнтів: дому, сім'ї, роботи, але хотілося – свята!!!

У рюкзаку Богдани лежало її спасіння – фотоапарат... Дівчина не уявляла свого життя без фотографування людей... На її знімках можна було побачити кого завгодно: життєрадісного неформала в куртці із залізними шипами; бабусю з переходу метро, що просить милостиню; маленьку наївну дівчинку, яка тримає в руках улюблену ляльку; закоханих, що йдуть трамвайними коліями; дідуся, котрий гуляє берегом моря зі своїми кращими друзями – собаками; дівчину, яка підстрибує до неба від щастя... Богдана й години не могла прожити без того, щоб не скористатися своїм розрадником, вона дуже любила фотографувати...

Цього разу прогулянка парком могла закінчитися повною депресією, але дівчина вчасно схаменулася й витягла фотоапарат, мов якесь рятівне коло. Важка чорна стіна думок посувалася, і перед нею відкривався новий світ – цікавих образів і персонажів... Палець був напоготові, тільки б зловити когось оригінального і – клац! – маленький фрагментик життя у кадрі... Кожен у парку був на своїй хвилі. Богдана випиналася, стійко вичікувала «здобич». Є! Дівчина... Рожеві панчохи... Кеди... Зелена довга спідниця в клітинку... Біла майка із написом «Я люблю літати...». Сережки – два палаючих серця... Очі світяться... Вуста – азартні... У руках – повітряний змій... Як наче разом готуються до польоту... У космос, у новий всесвіт, де всі такі – легкі та безтурботні... Не дівчина, а справжній експонат... Фотоапарат

працює... Богдана щаслива... Дівчина в кадрі... Аж раптом – дзвінок... Мобільний... «Алло, – задумливо сказала Богдана... – Так... Авжеж... Прийду... Залюбки...» Вона загорілася від радощів... «Він зателефонував! Сам... Перший! От і свято... Нарешті свято...»

Вадим був «недугою» Богдани... Вона закохалася в нього по вуха ще в університетські роки, коли вчилися на одному потоці, а потім стали працювати в одній компанії... Та хлопець ніколи не проявляв симпатії, нічого більшого, крім дружніх стосунків, а тут раптом дзвінок – запрошення на день народження... Так і завмерла, ошелешена, посеред парку. «Я буду... Авжеж...» – тільки й мовила. Обернулася – рожеві панчохи пішли, а може, полетіли зі змієм... Фотоапарат – у рюкзак, добру новину – в кишеню... Свято – під серце... «Я люблю літати», – подумала дівчина й нарешті рушила з місця.

Перша думка, що промайнула, – купити гідний подарунок... У Вадима мусила бути за півгодини... Звичайно, так не робиться. Треба було заздалегідь попередити... Але Богдана куди важливіше інше... Нарешті він про неї згадав, запросив... Так, тепер подарунок, купити подарунок... А гроші? Дівчина зовсім забула про те, що в гаманці тирлувалося лише двадцять гривень. Зарплатні ще не видавали, а батьки поїхали до родичів... «Може, в когось позичити?» – подумала, аж розглянулася до вкола: ні в кого. Богдана просто йшла уперед, як ті перехожі, і не знала, що робити. Раптом на розі вулиці вивіска – ломбард «Заволока»... Дівчина вхопилася за вуха... Так – золоті сережки на місці... Подарунок тата... «Але це ж не назавжди... – зітхнула. – До зарплатні... А там викуплю і все...» – подумала і гайнула до ломбарду. Всередині – приємне світло, у віконці – жінка хитро мружить очі...

– Добридень, – привіталася Богдана. – Я хочу здати свої золоті сережки... От... Дивіться... Скільки я за них отримаю? – дівчина вимушеним жестом простягнула жінці прикрасу.

– Ми не приймаємо дорожочінності... – бай- дуже промовила жінка.

– Як це? А що? – здивувалася Богдана.

– Любов... Ми приймаємо любов до улюбленого заняття... У вас є улюблене заняття?

– Не знаю... – замешкалася дівчина, не розуміючи, чи сприймати все це всерйоз. – Авжеж, є улюблене заняття... Я люблю фотографувати людей...

– От і добре... – зазначила жінка. – Ви нам свою любов до фотографування. А ми вам гроші. От вони. – Жінка дістала із шухляди чималеньку суму і простягнула Богдані. «Це навіть краще, ніж здавати сережки. Тато нічого не запідозрить», – подумала дівчина, взяла гроші й вибігла із «Заволоки».

Тримаючи в руках невелику коробку синього кольору у вигляді троянди (нічого кращого не придумала, як придбати в ювелірному магазині срібний ланцюжок на руку), дівчина тицьнула у дзвінок Вадимової квартири. А звідтіля – галас, регіт, музика... Іменинник відчиняє двері – вродливий, у блакитній сорочці та чорних брюках. Очі – стріляють, подих – лава алкоголю...

– Привіт, – холодно сказав Вадим. – Заходь. Уже всі зібралися.

Богдані – мурахи по спині.

– Вітаю з днем народження... Це тобі... – Дівчина простягнула коробочку.

Узяв. Не відкрив. На полицю – до інших подарунків. Там їй і місце, укупі з усіма.

У кімнаті – гучна компанія. Великий стіл – повно страв, шампанського... Колеги по роботі, однокурсники, а це хто, у кріслі? Білявка – прихована загроза...

– Знайомся, Богдано. Це моя дівчина – Вікуся. – Тиць на білявку – шкіриться, головою махає.

Богдані – кров у скроні, а в горлі – клубок застряг... Ледве-ледве: «Дуже приємно...»

Напроти – усміхнені обличчя. А Богдані хоч плач. Який там тост, та й пити не хочеться. Не заважатиму, піду... Дівчина на вулицю. Сльози котяться по щоках. От і свято. А хотіла ж свята! Білявка в кріслі, Вадим поряд із нею, як собача... І синя коробочка запеклася від болю на полиці серед пилу...

Ще хвилька – і в прірву... У такі миті є рятівне коло... Фотоапарат із рюкзака... Але – пустота... Що з ним робити? Кнопку тиснути... Не тиснеться... А як фотографувати? А навіщо? Що за маячня... Персонажів – не видно, і не тягне зовсім на маленькі кадрики з чужого життя... Богдана зовсім розгубилася... Але ж було! Рятувало не раз те фотографування... Чому ж тоді зараз? А – ломбард... Здала любов до улюбленої справи в ломбард... Виміняла на гроші... Ото ще божевільна... Хутко до «Заволоки»... Відчинено... Добре... Це добре... У віконці – жінка... Але інша... Молодша, гарніша...

– Добрий вечір... – Богдана ледве стримувала сльози. – Я годину тому у вас здала свою

любов до улюбленої справи... Виміняла на гроші... Я от вам сережки віддам золоті, тільки поверніть мою любов... Бо я не зможу без неї...

– Яку таку любов?.. Дівчино, ви що? – загорланила жінка. – Міліцію викликати чи швидко? У нас люди золото здають, а ви про любов, це вам не готель якийсь, поплутали, мабуть, ану йдіть, а то охоронця покличу...

Богдана посунула до виходу. Як же це може бути?.. Та ж адреса... На розі... Ломбард... А назви взагалі немає... Маячня... Може, сон? Ущипнула себе за руку... Ні, не сон, реальність...

Через півгодини Богдана відчиняла двері власної квартири... Тиша... Батьків немає... Незграбно всілася на диван... Згадала про Вадима – серце закалатало від люті... Згадала про ломбард – ще більше... Знову полізла в рюкзак – ось він фотоапарат... Спасіння... Повернення до життя... Руки самі включають... Добре, що перший поверх... Вікно відчиняє... А там – дід на лаві... У роті цигарка... У руках – гітара... А шорти – смугасті, смішні, мабуть, в онука позичив... А на голові – шапка солдатська... Мабуть, ще з війни... Палець Богданин на кнопку тисне – клац! клац! Дід у смугастих шортах – у кадрі... Веселий і щасливий назавжди...

Поки фотографувала, – заспокоїлась... Але як це сталося? Бо не хотілося ж... Невже повернулася любов? Так, повернулася... Богдана фотоапарат цілує, радіє: «Більше ніколи не віддам свою любов... Ніколи не проміняю на гроші улюблену справу...»

На ранок Вадимові боліла голова. Шампанське протягом усієї ночі далось взнаки. Вікуся під боком, на столі – безлад... Добре, що не йти на роботу... Підвівся з ліжка, пішов на кухню по воду. Зирк – на полиці в коридорі синя коробочка... Богдана подарувала... Ще не зовсім тверезий, він підійшов ближче, узяв у руки, замислився, відкрив, а там – порожньо... «От тобі і подруга, порожні коробки дарує...» – подумав Вадим і посунувся далі на кухню...

Богдана знала: все повернулося на свої місця... Вхопила фотоапарат, кинула в рюкзак і вискочила на вулицю свіжим ранком... Трамваем – повз ломбард... Вийшла на зупинці... Вивіски немає... Присіла поряд на лаві... Раптом до ломбарду заскочила дівчина з парку – в рожевих панчохах, дивній майці «Я люблю літати» і повітряним змієм... Через хвильку туди ж поплентався дід у смугастих шортах і з гітарою... А ще через мить – Вадим із білявкою...

Богдана бачила, як люди заходили і виходили в ті дивні двері, як легко вони розлучалися зі своєю любов'ю... Вона знову щипнула себе за руку... Ні, не сон... Стрибнула в трамвай... Поїхала легко і бадьоро... За кадром із чийогось життя, де ще кожен займається улюбленою справою...